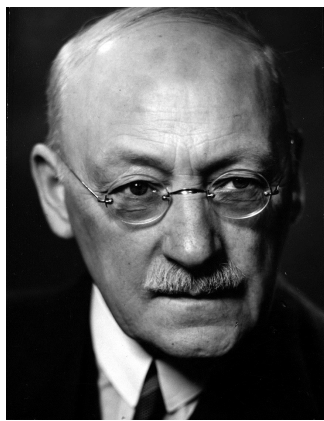

Maros Miklós rádióadásai

HUGO ALFVÉN

<https://www.youtube.com/watch?v=-mDIAiuCXOw>
/Så tag mitt hjerte/Vedd így szívemet/

A svéd zene kiemelkedő alakja, a nemzeti romantika legjellemzőbb képviselője. Ha neve talán nem is mindenki számára ismert, de néhány művét napjainkban is játsszák a világ minden táján.

Alfvén 1872-ben született és 1960-ban halt meg. Mint zeneszerző, karmester és karnagy szerzett nevet magának, de mint festőművész is az élvonalba tartozott, képeit múzeumokban látni.

Művei közül a legismertebbek a svéd rapszódiai, ezek közül talán az első a legnépszerűbb. Ez a *Midsommarvaka*, magyarul a *Szentivánéjvárás* lehetne a címe. Népi, vagy népi jellegű dallamokból épülnek fel a rapszódiai, ez utóbbiak többnyire Alfvén saját kompozíciói, még ha kimutatható is az eredeti, ami után az új dallam készült. A népzene Svédországban nagy részében hangszeres zene, főleg hegedűn, hegedűkön adják elő több szólamban. Ezek országrészenként különbözőek, így a rapszódiai is a különböző tájak dallamaira épülnek (Uppsalarapsodi, Dalarapsodi).

Svensk rapsodi nr 1, Midsommarvaka/ I. svéd rapszódia, Szentivánéjvárás
https://www.youtube.com/watch?v=FN-n-UzG_dg

Alfvén évtizedeken keresztül volt az Uppsalai Egyetem zenei vezetője, Director musices, valamint vezette a Magyarországon is megfordult, híres férfikart, az Orphei Drängar, Orfeusz szolgálait. Sokat komponált énekhangra, kórusműveit minden kórus éneklő, dalai közül néhányat a leghíresebb svéd énekesek is műsorukon tartottak és tartanak, így felvételeken lehet Alfvén-dalokat hallani olyan énekesek előadásában, mint például Birgit Nilsson, Nikolai Gedda, vagy Jussi Björling, aki a műsorunk elején énekelte a *Vedd így szívemet*, eredeti (dán) nyelven Så tag mitt hjerte című dalt.

A mester századik születésnapját többek között azzal is ünnepelték, hogy megalakult a Hugo Alfven Társaság. Minden évben kiosztanak egy díjat, amit Alfvén játszottsági jogdíjából alapítottak. Az Alfvenpris a második legnagyobb díj, amit Svédországban zeneszerző, vagy muzsikuskaphat.

Mint minden ilyen egyesület, ez is természetesen Alfvén műveinek a terjesztését tartja feladatának. De olyan eredmények is felmutathatóak, mint például a híres Grand Hotel egy konferenciákra bérelhető része, ami az Alfvénrum nevet viseli, ahol természetesen a mester mellszobra, néhány festménye, róla olvasható irodalom és lemezek hallgatható anyag is megtalálható. Kiadós szendvicset is komponáltak Alfvénmacka néven, végigjárva élete történetét, még a Dániában töltött éveit is, így az apró rákok és a lazac is megtalálható rajta. Ezek talán apróságok, de valamit mond a svéd társasági életéről és Alfvén helyéről is ebben a társadalomban.

Mondhatnánk, hogy ezek talán utolsó nyomai egy elmúlás előtt álló életformának. Ebben érthetők a társas összejövetelek, de a házi muzsikálás, még a közös lemezhallgatás is, amit a mai, zaklatott életforma egyre inkább kizár magából.

Aftonen / Este

<https://www.youtube.com/watch?v=9o6HkCRT0HU>

Egy ismert zenetudós, az Alfvén-Társaság egyik alapítója, néhány évvel ezelőtt rábeszélte, hogy én is lépjek be közéjük, így lettem tagja ennek az illusztris társaságnak. Nem a különböző kedvezmények érdekeltek, miszerint olcsóbban kapják a tagok a mester lemezeit, inkább azt éreztem valahol, hogy a társaság érdemes arra, hogy én is a támogatók közé álljak. Majd néhány év elteltével egyszer csak felhívott valaki telefonon, hogy ő, mint a választóbizottság elnöke felkér, vállaljam el az Alfvén-Társaság

elnöki tiszttségét. Mondanom sem kell, ez nagyon meglepő volt számomra, más dolog az, ha valaki valamit támogat, más az, ha ezt a valamit vezetni is kell. Természetesen elkezdődött egy folyamat, megpróbáltam átgondolni, hogy mi lehet az én szerepem egy az előző századfordulóhoz tartozó nemzeti romantikus zeneszerző munkásságának a terjesztésében, mit tudok én róla egyáltalán, vagyis mi közöm hozzá.

Azon is el kellett gondolkodni, hogy ugyanennek a kornak ki lehet a magyar megfelelője. Hiszen Erkel és Liszt illetve Bartók és Kodály zenei nyelve közötti időből származó romantikus magyar zenét nemigen hallottunk.

A svédeknek viszont sem Lisztjük, sem Bartókjuk nincs.

A társművészetekben, költők, írók, festők között találunk szinte minden korból, minden stílusban nemzetközileg is ismert svéd alkotóművészt. A svéd zene viszont ismeretlen. Akármennyit is próbál tenni a zeneszerzők szövetsége, a koncertiroda vagy egy-egy művész.

A környező északi országok egy kicsit könnyebb helyzetben vannak. Norvégoknál van egy Grieg, a finneknél egy Sibelius, a dánoknál egy Carl Nielsen, akik a nemzetközi lemezpiacon, így a koncertprogramokban is mindenfelé helyet találtak. Rajtuk keresztül a ma élő szerzők is könnyebben találják meg az útát a világban. Hiszen mindenhol keresnek egy nemzeti identitást még a saját zenéjükben is, hát még ha az valahonnan idegenből jön. Mégha ezt a legtöbb zenehallgató sajátmaga nemigen képes felfedezni. De jó tudni, hogy az elhangzott ismeretlen zenemű a nagy Sibelius vagy Grieg országából való.

Elképzelhető, hogy éppen Alfvén hiányzik a nemzetközéletről, hogy a svéd zenének is lehessen egy közvetlenebb kapcsolata a világ koncerttermeiből?

Ezek a gondolatok jártak a fejemben, amikor elvállaltam az Alfvén-Társaság elnökségét és egy év elteltével nagy lelkesedéssel újra is választottak a társaság tagjai, akik között a mester rokonsága is szép számmal szerepel.

Hogy tudok-e tenni valamit Hugo Alfvén zenéjéért, és ezen keresztül azért, hogy svéd kollégáimat jobban a helyükre tudják tenni a hallgatók a jövőben, azt nem tudom. Megteszem a magamtól telhetőt.

Valószínű, hogy az elhangzott részletek nem teljesen ismeretlenek a magyar rádióhallgatók számára. Legalábbis azoknak, akik szorgalmasan hallgatják az éjszakai rádióadásokat, amelyek manapság Londonban készülnek és Európászerzte mindenütt ugyanazok. Itt aránylag rendszeresen előfordulnak Alfvén darabjai is.

Remélem, hogy ezzel a műsorral ezt a zenét és rajta keresztül a zenés Svédországot is közelebb tudtam hozni a magyar hallgatóságához.

Vallflickans dans ur baletten Bergakungen
/A pásztorlányka tánca A hegyi király című balettből
<https://www.youtube.com/watch?v=WavIvzYiV5o>

Drei Galgenlieder

(Három akasztófadal)

Az utóbbi években feltűnően sok darabot komponáltam gitárra illetve olyan együttesre, amelyben a gitár jelentős helyet foglalt el. Ennek több oka is van. A legfontosabb természetesen az, hogy érdekel a hangszer és azok a kifejező-eszközök, amelyeket más hangszereken nem találok meg. De a művek mennyisége nem csak a szerzői kíváncsiságból ered. A zeneszerző számára a legnagyobb ösztönző erő a muzikusok érdeklődése. Amikor egyik a másik után jelentkezik, hogy szeretnék, ha nekik is komponálnék valamilyen hasonló darabot, mint amit akkoriban hallottak tőlem. Ez persze újabb és újabb hangszeres összeállításokat is jelent, de még így sem mindig lehetséges. Többnyire ki kell várni, amíg adódik használható ötlet, amiből olyan darabot lehet írni, amit én magam is szívesen hallgatok. Másilyent pedig nem adok ki a kezemből!

Tavaly nyáron a Svéd Gitáros és Lantos Társaság az év zeneszerzőjévé választott. Ez azzal járt, hogy részt vettem az évenként rendezett összejövetelükön, tartottam előadást gitárdarabjaimról és előadták öt kompozíciómat. Ezek közül az egyik szólódarab akkor szólalt meg először. Három évvel ezelőtt pedig ugyanennek a társaságnak a vezető gitárosai rendeztek nekem egy szerzői estet. Kellett legalább egy új darab, a régiekből nem telt ki az egész szerzői est műsora. Így aztán egyre gyarapodott a gitárdarabjaim száma. Az utóbbi öt-hat évben komponáltam egy szólódarabot, egy duót két gitárra, egy darabot fuvolára és gitárra, egy triót fuvolára, brácsára és gitárra, egy kvartettet fuvolára, szaxofonra, gitárra és ütőhangszerekre valamint egy gitár-orgona-darabot. Ez utóbbi elkészült két verzióban is, gitárra és akkordeonra, vagyis gombos harmonikára, valamint marimbára és orgonára. Ezekhez még három dalciklus is társult, az egyik ének-gitár, a másik ének-oboa és gitár összeállításban, és végül, az a mű, amiről kicsit részletesebben akarok itt beszélni, és amit hamarosan hallani is fogunk.

Ez is az említett szerzői estre készült, ahol több gitáros is közreműködött. Az volt a kívánságuk, hogy írjak egy olyan művet, amiben lehetőleg mindannyian szerepelhetnének. Az énekszólam szinte adva volt, hiszen egy dalciklus énekre és gitárra szerepelt már a műsortervben. Az együttes végül két gitárból és egy alt-gitárból állt össze. Ez utóbbi egy aránylag új, nagyon érdekes konstrukció, 11-húros hangszer, aminek az alsó öt húrja a lant alsó húrjainak felel meg. Azzal a céllal készült, hogy a lantra készült irodalmat, elsősorban Bach Lant-szvitjeit elő lehessen adni gitáron is. Ezzel a hangszerezéssel kaptam a két gitár mellé egy basszushangszert is, ami az együttes fundamentumát adja. Természetesen kellett találni egy szöveget is, ami ilyen hangzásvilágot kíván és megszólaltatható olyanfajta zenei nyelven, mint az enyém. A döntés nem volt nagyon nehéz.

Christian Morgenstern Akasztófadalok című verseiből választottam ki hármat. Ezek a nagyon sajátos, helyenként nonszensz versek már egy évszázada a magyar olvasók között is nagyon népszerűek. A versek esetleges jelentéséről és nem kevésbé jelentőségéről könyvtárnyi írás született szinte minden nyelven és természetesen a zeneszerzői fantáziát is megragadja. Nem véletlen, hogy milyen sok kompozíció született ezekre világszerte. És a három gitáros éppen azt a bizarr, ugyanakkor a maga módján romantikus hangzásvilágot teremti meg, amely számomra a választott három vers tartalmának leginkább megfelel.

Ezek, *A probléma*, az *Imádság* valamint *A nagy Lalula* így hangzik magyarul:

A probléma

Timár György fordítása

Tizenhárom-s-Egytucat
 problémázik: „E név vacak.
 Mint hogyha volna Hétnék
 a neve Kettő-Négy-s-Egy.”
 És mond (ó, agy, mit ki nem ötlesz!),
 hogy neve mától Huszonöt lesz.

Imádság

Orbán Ottó fordítása

Ki könyörögni hallja az őzikéket,
 félhet!
 Félnyolc!
 Félkilenc!
 Féltíz!
 Féltizenegy!
 Féltizenkettő!
 Éjfé!
 Ki könyörögni hallja az őzikéket
 félhet!
 Patácskáikat összefűzik ők,
 az Őzikők.

A nagy Lalula

Jékely Zoltán fordítása

Kroklokvauci? Szemmelemmi!
Szejokronto - prafriplo:
bifci, bafci; hulalemmi:
kvaszti paszti po...
Lalu lalu lalu lalu la!

Hontraruru miromente
caszku cesz rü rü?
Entepente, lejolente
klekvapufci lü?
Lalu lalu lalu lalu la!

Szimarar kosz malcipempu
szilcucankukrej (;)!
Marjomar dosz: kvempu lempu
Sziri szüri szej []!
Lalu lalu lalu lalu la!

Az első dal, *A probléma*, valóban elgondolkodtató kérdés. Kicsit tétova anyagával elképzeltethető, hogy a három gitárból álló együttes valóban azon elmélkedik, hogy saját nevüket jól választották-e meg és minden egyébre, ami ebből következik. A számok játéka egy felsőbb fokú elmélkedés, nem vállalom, hogy kifejténém a jelentőségét ennek is. Megjegyzendő mindenesetre, hogy eredeti nyelven a Tizenhárom-s-Egytucat neve Elf -Zwölf, vagyis nem huszonöt, hanem huszonhárom lesz szegény problémázó új neve. De talán ezt is kifejezik a gitárok...

Az imádkozó őzikek köré egy hangzó erdei katedrális alkotnak a gitárosok, ebben az eredeti német „Hab Acht!- Halbneun!” Orbán Ottó zseniális fordításában Félhet!-Félnyolc! lett magyarul. Sőt, ő még a tizenkettő, vagyis a zwölf helyett is tudott valamit nyújtani, ami fél: Éjfél! Ezt, valamint a vers befejező sorában a rím miatt kifacsart őzikek őzikekre cserélését, sajnos zenében csak az hallhatja, aki az ilyen apróságokat is bele tudja képzelni a hallottakba. Ez már az előadó dolga, de természetesen a zeneszerző is ezt szeretné a nyújtani a közönségnek.

Előadásunkban a versek svéd nyelven szólalnak meg, egyszerűen azért, mert a hangversenyen, amely felvételét halljuk az énekesnő svédül énekelt. Akik tudnak svédül is, azok hallhatják, hogy a svéd fordítás nem annyira zseniális, mint Orbán Ottóé. De én megpróbáltam zenében kifejezni valamit az ő fordításának sajátos zamatából is...

A nagy Lalula különösen komoly feladat a zeneszerző, de még inkább az előadó számára. Arról nem is beszélve, hogy a fordító mennyit küszködhetett, amíg megtalálta a vers mondanivalóját...

Még komolyabbra fordítva a szót, A nagy Lalula minden nyelven ugyanaz, magyarul is csak a fonetika változik. De mindenki beleképzelheti saját érzésvilágát, így a zene-

szerző is. Az előadó számára pedig egy olyan lehetőséget ad személyes tolmácsolásra, amilyenre nagyon kevés más vers alkalmas. A mi felvételünkön egy kis mini drámát hallunk, amiben sem a szereplők, sem a konfliktus, sem a színtér nem ismert, mégis mindenki számára érthető, hogy a dráma kicsengése egyértelműen pozitív...!
Vagy talán mégsem?

Maros Miklós: Három akasztófadal /Drei Galgenlieder/
Christian Morgenstern verseire

A probléma /Das Problem/, Imádság /Das Gebet/, A nagy Lalula /Das große Lalula/

<https://vimeo.com/108711647>

Elhangzott a Bartók Rádióban, 2007. június 1.-én

ALLØUNGARESCA ó SVÉDORSZÁGBÓL

Tavaly nyáron Svédország leghíresebb és legtöbbet játszott zeneszerzőjét, Hugo Alfvént ismertettem röviden itt a Bartók rádióban. Alfvén művei közül néhány időnként megszólal a magyar rádióban is, de neve ennek ellenére még mindig szinte ismeretlen a zenehallgatók körében.

Most két olyan svédországi zeneszerzőről szeretnék szólni, akik talán többek számára már ismertek ugyan, de műveik nagyon ritkán kerülnek a magyar hallgatóság elé. Pedig mindketten elég szorosan kötődnek a magyar zenei világhoz, még ha ennek egy földrajzilag szélesebb rétegéhez is.

<http://www.youtube.com/watch?v=Hd4nDk-jvp8>

Szonatina klarinétra

Deák Csaba ötven éve él Svédországban és a svéd zenei élet számára igen jelentős személyiség, mint zeneszerző, pedagógus és különféle szervezetek aktív vezetőségi tagja. Tíz éven át tevékenykedett a Svéd Zeneszerzők Szövetségének elnökségében, de legfőképpen, mint a nemzetközi fúvószenesi szövetség, a WASBEE (World Association for Symphonic Bands and Ensembles) egyik alapító tagjaként ismert világszerte.

1932-ben született, Farkas Ferencnél tanult a Zeneakadémián, majd 1956-ban elhagyta Magyarországot és Svédországban telepedett le. Ott tovább tanult és néhány év elteltével nevét már ismerte a svéd zenei társadalom. Kórusok, hangszeres muzsi-

kusok vették darabjait repertoárjukra, előadták a rádióban és különféle turnékon is. Évek során nagy és jelentős oevert alkotott, operák, szimfóniák, hangszeres versenyművek és nem kevés kamara- és fúvószenekari mű került ki zeneszerzői műhelyéből. A fúvós hangszerekre írt művek nagy száma is érthetővé teszi Deák már említett aktív szerepét a WASBEE működésében. Fúvószenekari művei, fúvós kamarazeneje gyakran szólal meg világszerte.

2007-ben szerzői esttel köszöntötték a svéd muzsikuskok 75. születésnapján, ezen kamaraművek hangzottak el az utóbbi negyven év terméséből.

Deák zenei világa azokra az alapokra épül, amiket élete első negyedszázadában szerzett, de a magyar zenei nyelvet évek alatt átfőrmálta az a sok benyomás, amit a kortársak zenéjéből józanul, nyitott füllel hallgatva ebbe a saját nyelvbe beépíthetőnek talált. Ebből alakult ki egy deákos kifejezőmód, amit a most következő műrészlet is hűen illusztrál.

A Fuvolaverseny egy részletét halljuk Práda Kinga előadásában. A Stockholmi Kamarazenekart Sven Åberg vezényli.

<https://www.youtube.com/watch?v=Jo3QcVdZ4mU>
fuvolaverseny

Deák ötvenéves svéd zenei múltjával az idősebb generációt képviseli. De rajta kívül több magyar származású zeneszerző is él Svédországban.

A fiatalabb generációból az erdélyi származású Cristian Marina számunkra a legjelentősebb. 1965-ben született Kolozsvárott muzsikusk családban, anyja magyar. Ott kezdte zenei tanulmányait, a stockholmi Zeneművészeti Főiskolán fejezett be, 1986 óta él Svédországban. Már főiskolás korában kezdték játszani műveit, ezek közül többet a legismertebb együttesek tartanak műsoron. Marina kapcsolata nem szakadt meg az erdélyi

zenei élettel sem, rendszeresen szólalnak meg művei Kolozsvárott. Pár hónapja pedig egy új zenekari darabját mutatta be a Bukaresti Filharmonikus Zenekar.

Több nemzetközi versenyen nyert díjat, mint például 2003-ban Luxemburgban. A díjjal járt egy lemezfelvétel is, ebből adunk most egy rövid részletet.

A mű címe Density-Intensity, előadja a Luxemburgi Sinfonietta.

<http://www.cristianmarina.com/Density-Intensity.mp3>

Density-Intensity

A versenydíj nem az első nemzetközi sikert hozta Cristian Marina karrierjében. Több művét mutatták be Olaszországban, Franciaor-

szágban, a környező skandináv és balti országokban, az ISCM, az Új Zene Nemzetközi Társaságának a fesztiváljain pedig eddig nem kevesebb, mint négy alkalommal szerepelt darabja. Klasszikus hagyományokból alakította ki zenei eszköztárát, ebben nyomokban a népzenei hatást is megtalálhatjuk, de tanulmányai, ezek között az elektronikus stúdióban szerzett tapasztalatai és sok éves munka, ezeket az elemeket nagyon érdekes, egyéni zenei nyelvvé formálta.

Befejezőként hallgassunk meg egy szólófuvolára írt darabját. A mű címe Aulody, az előadó az egyik legnevesebb román előadóművész, Ion Bogdan Stănescu.

*<http://www.youtube.com/watch?v=OQjHmiClISU>
Aulodie fuvolár*

A Bartók Rádióban, 2007. Aug. 29.-én elhangzott műsor a zenei illusztrációk változásával

CINGUETTIO AVAGY MADÁRCSICSERGÉS

Zenetörténészek, kritikusok, szerkesztők szeretettel akasztanak egy-egy meghatározó jelzőt egy zeneszerzőre, többnyire cikk, vagy műsor jellemzőjeként. Ez aztán villámgyorsan elterjed, különféle lexikonok is átveszik, már csak azért is, mert többnyire ugyanazok írják a szövegeket a lexikonoknak, akik már egyszer leírták ugyanazt valahol máshol. Ezzel aztán a zeneszerző és jelzője levakarhatatlanul összenő.

1968-ban Svédországban éppúgy, mint Nyugat-Európa legtöbb országában, a diákság felháborodván a konzervatív akadémiai oktatáson, valamint felbátorodva a francia diákfelkelésen, egyre inkább úgy érezte, hogy a művészeteket is a nép felé kell irányítani. Hogy ez hová vezetett, vagy hová nem, azt nem ennek a műsornak a szerepe elemezni. Számomra mindenesetre elég meglepő volt, hogy a Főiskolán a lelkes maoisták filozófiai vitákat kezdeményeztek, számukra pedig az volt a furcsa, hogy ebben én nem akarok részt venni. Persze a nyelvtudás hiánya is belesegített, de nagyon sajnálták, hogy ők nem részesülhetnek az én Budapestről magammal hozott tudományomból, amit akarva-akaratlan az Akadémia kötelező tárgyai között tanultam (dialektikus materializmus, stb.).

Még abban az időben megjelent rólam egy ismertető cikk, amelyben az író megállapította, hogy abszolút zenét írok, vagyis nem foglalkozom szövegek zenei illusztrálásával vagy a konkrét tartalom zenei közlésével. Mivel ebben az időben a magukat radikálisoknak tartott mesterek a saját, többnyire politikai üzeneteiket próbálták közölni a hallgatósággal, ezért az én hozzáállásom ettől eléggé eltérőnek tűnt. Így a karakterisztikus jelző érthető is lehetett akár.

Az idő közben nagyon változott, ifjú maoistákból öreg konzervatívok lettek, vagy már nyugdíjhoz közelítő professzorok, de rajtam a jelző megmaradt, a mai napig állítják, hogy én abszolút zenét írok.

Ez persze túl egyszerű lenne így, definíciónak használva. Hiszen több operát is írtam, sok egyéb vokális, szövegre írott műről nem is beszélve. De annyiban továbbra is igaz, hogy ma sem szeretem, ha valaki különféle alibit használ saját lábán nem megálló

zenei kompozíciókhoz, vagy zenével illusztrál valamit és ezt az illusztrációt kompozíciónak nevezi.

Szerintem a zene erős és sokrétű műfaj. Figyelmesen hallgatva mindenki saját képzeletvilágot érezhet benne. De ha valaki egy konkrét történet leírásával, vagy valamiféle propagandával jó előre meghatározza, hogy mit halljunk bele a zenébe, akkor ez a világ nagyon kicsivé, alkalomadtán akár érdektelenné is válik.

Ez magyarul azaz tünhet egy olyan kompozícióval kapcsolatban, ami jobb híján a *Madáracsicsorgás* címet kapta.

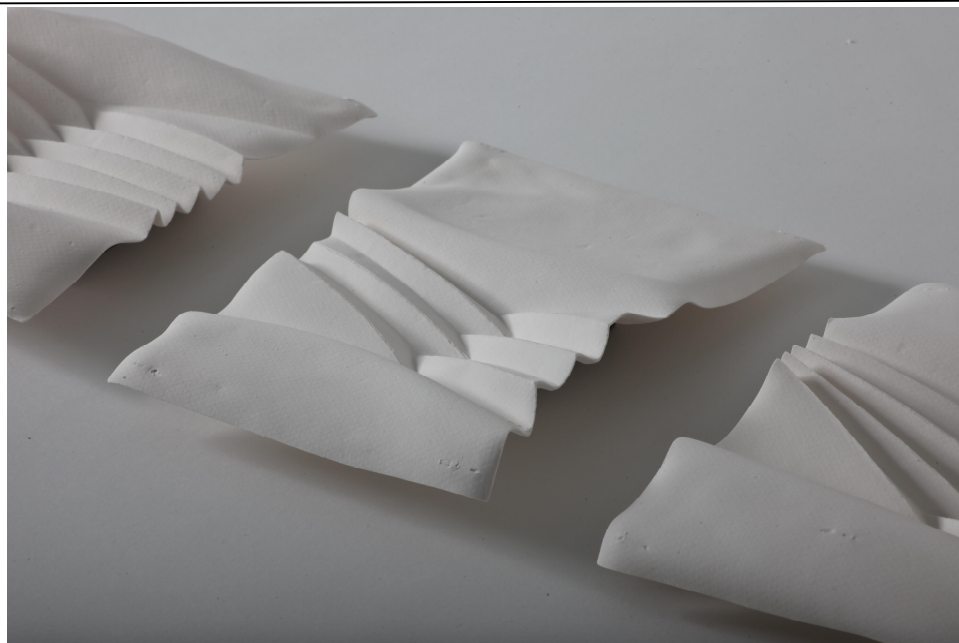
A komponálás kezdetén, de még munka közben sem igen tudom, hogy mi lesz a készülő darab címe. Sokszor már el is készült a mű, mire nem kevés gondolkodás után végre egy olyan szót találok, ami címnek megfelelő.

Joggal kérdezhetné valaki: ha nem akarok valamit illusztrálni a darabbal, akkor miből lett a madár, ha meg absztrakt, abszolút zene, leírható tartalom nélkül, akkor hogy kerül mégis a madár a címbe?

Elismerem, hogy ez jogos kérdés, de nagyon remélem, hogy senki nem fog különböző madárfüttyök között keresgélni a zenei motívumok után. Semmilyen madártól nem kaptam segítséget. És a sok énekesmadár olyan sokféleképpen füttyül, hogy az már önmagában is akár abszolút zenének tekinthető. De ha már valami olyan fogalom vagy szó után kutat a szerző, ami tipikusan a fuvolahangra, a fuvola sajátosan hangszerszerű játékára érvényes, ugyanakkor rövid és megjegyezhető. akkor az asszociáció a madárvilág

Imre Eszter munkája

felé magától értetődő. Hiszen őseink a fuvola elődjait már évezredekkel ezelőtt madárutánzásra használták vadászatkor.

A *Cinguettio*, vagyis *Madárscicsérgés* két fuvolára készült. Ezek hangkészlete kétszer öt, illetve kétszer hat hangból tevődik össze. Mindegyik a saját öt, illetve hat hangjából gazdálkodik, közös hangjuk nincs. Ez a kottából már első pillantásra kiderül, ugyanis az egyik fuvola szólamában nincs előjegyzés, a másikban a sor elején öt kereszt áll.

A mű első és végig domináló zenei anyagát két egymástól félhangtávolságra lévő pentaton skála képezi, ezekből alakulnak ki az aprócska dallamok. Amíg az egyik skálából dallam lesz, addig a másik háttérmotívumot képez. A dallam- illetve kíséző anyag pedig egymást imitálja a két hangszeren, természetesen mindig mindegyik a saját hangnemén belül. Mivel a két egyforma hangszer többnyire ugyanabban a regiszterben játszik és a két pentaton hangnem egymástól félhangnyi távolságra van, ez persze sok ütközést jelent, főképp olyankor, amikor mindketten egyenértékű szólamot játszanak. De a dallam-kíséret relációban ez nem olyan feltűnő.

A kíséretnek használt zenei anyag is előjön időnként a háttérből. Ebből alakulnak ki a különféle trillákból és hangzatfelbontásokból álló közjátékok.

Formailag középhérsznek is nevezhetnénk a második anyag megjelenését. Ez kétszer hat hangból áll, mint már említettem közös hang nélkül. Ezek a hangok ugyancsak, mint felbontott harmóniák, jelen esetben, mint kétszer két hármashangzat szerepelnek. A rész ismétlésében egy, az elektronikus zenéből jól ismert úgynevezett fáziseltolódás történik, vagyis ugyanazt az anyagot, de az egyik hangszerben egy nyolcadnyi időeltéréssel játsz-

szák. Ez valóban úgy hangzik, mintha a két hangszer valamin veszekedne egymással. De nem sokáig, az egyetértés illetve együttjátszás végül a helyére kerül.

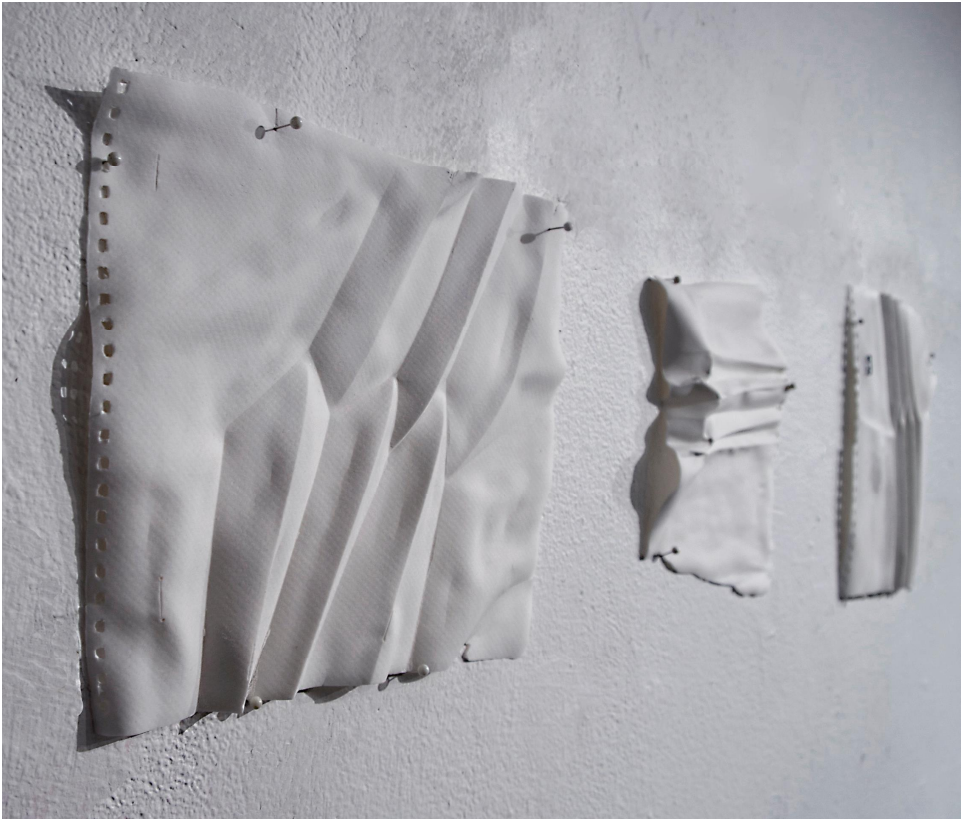
Ezek az anyagok könnyen felismerhetőek, így a darab végén visszatérő első anyag már, mint régi jó ismerős jelenik meg.

Egy ilyen száraz leírás nem biztos, hogy felcsiklandozza a hallgató fantáziáját, ezért igyekeztem rövidre fogni, beszéljen inkább maga a zene. Remélem, hogy nem vettem el senki kedvét, hogy még egyszer meghallgassák.

Amennyiben valaki mégis különféle éneklő, vagy veszekedő madarakat hall ki a daraból, az sem baj. Csak azt remélem, hogy nem a darab címe, hanem a két fuvolista játéka adja azt az élményt, amiről valakinek ez jut eszébe...

<https://soundcloud.com/miklos-maros/cinguettio-1>

Elhangzott a Bartók Rádióban, 2008 május 16.-án

Imre Eszter munkái